

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt XLIV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

rio suæ legationis, putavit vir sanctus omni studio conandum esse uti ea sibi continuarentur à Stephano Papa.

X. Cessisse Bonifacium monitis Papæ Stephani & à nomine Legati abstinuisse donec eam dignitatem rursus accepit à Stephano colligitur ex titulo istius epistolæ. Nam cum in plurimis epistolis consuevisset se vocare Legatum Germanicum sedis apostolicæ & Romanæ Ecclesiæ, etiam ad Zachariam scribens, heic abstinet ab illo nomine, discipulum tantum se dicens Ecclesiæ Romanæ. *Domino excellentissimo*, inquit, & *pre ceteris Pontificibus preferendo & amando*, & *apostolatus privilegio prædito*, Stephano Papæ, *Bonifacius exiguus Episcopus, discipulus Romana Ecclesiæ, optabilem in Christo caritatis salutem*. At postea quam mitigatus Stephanus imperium ei continuavit, tum verò ad eum scribens Legatum se rursus Germanicum nuncupavit. *Venerando ac diligendo Domino*, inquit, *apostolatus privilegio prædito*, Stephano Papæ, *Bonifacius exiguus Legatus vel Missus Germanicus catholice & apostolicæ Romanæ Ecclesiæ, optabilem in Christo caritatis salutem*. Fuit ergo Romanæ Ecclesiæ Legatus etiam sub Stephano secundo, id est, usque ad finem vitæ. Nam non ita multò post occisus est à paganis, cum verbum Dei prædicaret in Frisia.

CAPVT XLIV.

Synopsis.

I. Hactenus antiquitas. Aperit se deinceps nova rerum facies. Quod ut melius intelligatur, inuenda primum est velut anacephalosis quedam eorum que dicenda sunt. Post Karoli M. & Nicolai I. tempora maior fuit Legatorum auctoritas quam vetustis temporibus.

II. Olim Legatorum in provincias adventus ne minimo quidem sumptui erat provincialibus. Procuraciones deinde Legatorum introducta sunt, quarum occasione Legati ad summas opes pervenirent. Tandem prorsus abolita sunt.

III. Fuere tamen nonnulli Legati qui castè provincias administrarunt. Sed ij pauci numero fuere.

IV. Inuit Legatorum fortunam timor ex potestate eorum, qua maxima erat. Ista quidem feliciter ut plurimum cessare. Fuere tamen ea temporum vicissitudines ut interdum Romanos Pontifices penituerit quod nimis amplam potestatem tribuissent Legatis.

V. Inde paulatim aboliuit usus frequentium legationum, tum etiam ob contradictionem Principum & Episcoporum. Melius enim ac consultius visum est abstinere à mittendis Legatis quam eos exponere tot procellis ac tempestatibus.

VI. Nullus post Bonifacij obitum Legatus fuit in Gallia & Germania usque ad Karoli Calvi tempora. Probatur ex Hincmaro, qui putabat Metropolitanorum ac reliquorum Episcoporum iura convelli cum

legatio sedis apostolica cuiquam tribuebatur cum iurisdictione.

VII. Drogo Episcopus Metensis, olim sacri Palatii Archicapellanus sub Ludovico Pio, vicariatum apostolicæ sedis per Gallias obtinet à Sergio secundo. Explicantur capita auctoritatis illi concessæ.

VIII. Passus est contradictionem ab Episcopis Gallicanis, & conatus eius frustra fuit.

IX. Venerunt postea legationes sedis apostolicæ in consuetudinem. Legati Nicolai I. pecunia corrupti, immensis ditati opibus Romam regressi sunt.

X. Arsenius Hortensis Episcopus in Galliam mittitur cum amplissima potestate. Hunc Adventinus Episcopus Metensis laudat quod manus suas excussit ab omni munere.

XI. Auctoritatem annalium Fuldensium docet illum magnificis muneribus honoratum fuisse à Ludovico Rege Germania & à Karolo Calvo fratre eius. Quod evertere videtur testimonium Adventij. Nisi si discrimen constituatur inter munera Principum & privatorum hominum.

I. HACTENUS antiquitas. Nunc se nobis nova rerum facies offeret, cum post explicatam & assertam in animis gentium ac nationum Romani nominis potestatem, cuncta per Legatos acitata sunt, qui pro suæ voluntatis arbitrio & ædificabant & destruebant quæ vel ædificanda vel destruenda esse videbantur. Sed antè quam immensum illum vastumque ultimorum temporum campum ingrediamur, operæ pretium est inire in antecessum velut anacephalosisin quandam eorum quæ nobis incumbunt dicenda, quibus imbuti lectorum animi, paratiores ad hanc materiam descendant, & hac facillima methodo velut manu ducantur ad cognitionem rerum haudquam contemnendarum. Primum ergo adnotandum est, tamenetsi magna olim fuerit Legatorum apostolicæ sedis auctoritas, non adeo tamen effusam fuisse ac liberam ut fuit post Karoli Magni tempora, cum ad Nicolaum primum ventum est.

II. Deinde sciendum, Legatorum in provincias adventum ne minimo quidem sumptui olim fuisse provincialibus, ultimis verò temporibus latam esse legem, qua cautum est uti Legatis suppeditarentur sumptus, non solum necessarii, sed etiam liberales, ab iis ad quos mittebantur. Ea pensitatio, quæ procuratio dicebatur, modica in initio fuit, deinde ita vitio humanæ mentis excrevit, ut & provinciæ exhaurirentur, & sumptus effunderentur cum probro atque dedecore, ob factum & pompam Legatorum. Quin & interdum Romani Pontifices, ut caris suis gratificarentur, occasionemque darent opum brevi compendio parandarum, legatione illos sua ornabant, sicque instructos ad provincias mittebant opulentas & ad obsequium inclinatas. Quo fiebat ut qui pau-

peres & inopes accedebant ad provincias, repente divites facti, eas statim deponerent, adeo ut non ob aliud venisse viderentur, ut innuit Ivo Carnotensis, quam ut provinciam raptarent sub umbra legationis. Nam sicut torrentes cum hybernis aut fortuitis imbris intumescunt, cuncta objecta rapiunt, domos subruunt, arbores evellunt, & circumpositum late vastant agrum, sic isti Romani, velut aliquod flumen torrens, quod de veteribus Romanis dicebat Arnobius, data hac ditescendi occasione cunctas submergebant atque obruebant nationes. Hinc tot graves & iuste provincialium querelæ; quæ tandem extorsit Innocentij III. constitutionem qua modus quidam ponitur his procurationibus, quas sequens ætas prorsus abolevit utiliter in publicum.

Arnob. lib. 1.

III. Interim observandum est non ita generale fuisse eam pestilentiam quin aliqui evaserint. Sed ij, fatendum enim est, tam pauci numero fuere, ut ob eam ipsam abstinentiam valde laudati sint à scriptoribus suorum temporum, tantum quia castè, ut decebat, provinciam administraverant. Nam & eò olim processerat corruptela illa malæ consuetudinis ut inventus sit Legatus qui se gloriaretur non fuisse gravem provinciarum sanguinique provincialium pepercisse.

IV. Iuvat Legatorum fortunam timor ex potestate eorum, quod solerent cuncta provincialium negotia in se trahere, Concilia celebrare, Episcoporum electionibus semet immiscere eorumque judicia peragere, denique cuncta vertere prout vellent. Ita quidem feliciter ut plurimum cessere; ex eaque felicitum eventuum fortuna factum est uti eorum memoria magnam sibi auctoritatem magnisque spiritus in rebus ecclesiasticis & Legati sumerent & Pontifices darent. Fuere tamen eorum vicissitudines ut interdum Romanos Pontifices penituerit quod nimis amplam potestatem Legatis suis tribuissent; qui pravo consilio rem gerentes, nam temeritas non est semper felix, Romanum nomen in invidiam adducebant.

V. Inde paulatim abolitus usus frequentium legationum, tum etiam ob contradictionem Principum, qui reverentiam prohibebant exhiberi Legatis qui sibi non essent accepti, aut quorum mandata putabant sibi ac provinciis esse contraria & infesta. Unde orta consuetudo examinandi eorum facultates antè quam munere suo fungantur in Gallia. Quin & interdum Episcopi detestabant eorum imperium. Itaque melius ac consultius visum est abstinere à mittendis Legatis quam eos exponere tot procellis

ac tempestatibus. His ita enarratis, descendamus nunc ad rem ipsam, per partes visuram quæ heic dicta in aversione sunt.

VI. Nullus hæcenus post sancti Bonifacii obitum, ut Sirmondus observat ex Hincmaro, Pippini Regis & Karoli ac Ludovici Imperatorum temporibus Legatus apostolicæ sedis in Gallia aut Germania fuerat. Præstat autem ipsa Hincmari verba referre, ex quibus nonnulla colligi possunt quæ valde conducunt ad intelligendam seculi illius disciplinam. Sic ergo loquitur ille in epistola XLIV. cap. xxx. *Sancto & venerando viro Bonifacio in Frisia verbum Domini predicante anno incarnationis dominicæ DCCCLIV. martyrio coronato, & simoniaca heresis pravitate & neophytorum præsumptione ac ceteris quibusque pro temporum opportunitate & qualitate compositis, hæcenus provincia Cisalpina, temporibus Pippini Regis & Karoli ac Ludovici Imperatorum, sine hoc Primicerio vel Primate à sede apostolica delegato annos circiter viginti tres manserunt, & Metropolitanis singulis suo jure servato, apostolicæ sedis favore & Principum suorum dispositione secundum sacros canones & decreta ejusdem sanctæ sedis Pontificum quæ fuerunt agenda venerabiles Episcopi per auctoritatem canonum sacrorum & decreta sedis Romanæ Pontificum peregerunt.* Putabat ergo, ut videtur, Hincmarus Metropolitanorum ac reliquorum Episcoporum jura convelli potestatemque deminui cum legatio sedis apostolicæ cuiuslibet tribuebatur cum jurisdictione.

VII. Extincto itaque Bonifacio, nullus in regno Francorum Legatus apostolicæ sedis fuit per annos nonaginta. Anno demum DCCCXLIV. Drogo Episcopus Metensis, Karoli Magni filius ex concubina, ægrè ferens haud dubie quod primum locum amississet super Episcopos Gallicos post mortem Ludovici Pij, quo vivente fuerat sacri Palatii Archicapellanus, alia ratione putavit prospiciendum esse dignitati suæ, voti porro compotem se futurum si vicibus apostolicæ sedis ornaretur in regno Francorum. Agitasse ista illum puto cum captum consilium est mittendi Romanam Ludovicum filium Lotharj Imperatoris, ut ea pulcherrima occasione usus Regum patruus, vir præterea rerum agendarum peritia clarus, & qui vivente Ludovico fratre multum ubique auctoritatis habuerat, à Pontifice Romano, qui tum erat Sergius istius nominis secundus, vicariatum sedis apostolicæ per Cisalpinas provincias acciperet. Extant literæ Sergij II. de vicariatu Drogonis, editæ à viro clarissimo Iacobo Sirmondo, ex quibus colligimus Pontificem Drogoni commisisse cunctas provincias cis Alpes constitutas,

tas, ut Episcoporum per provincias illas constitutorum necessitatibus vice Romani Pontificis subveniret, eorum causas iudicaret, Concilia generalia celebraret, denique ut ad eum referretur de omnibus causis quæ ubique emergerent, omnium verò provinciarum Conciliorum decreta ad eum mitterentur.

VIII. His mandatis instructus Drogo cum rediisset in Galliam, passus contradictionem est ab Episcopis ægrè ferentibus eam illi datam esse potestatem quæ omnium Metropolitanorum & Episcoporum auctoritatem pessumdaret. Itaque licet præfederit paulò post in Concilio habito ad Theodonis villam, in loco qui dicebatur *Iudicium*, is tamen honor ei tributus non est ob vices apostolicæ sedis, sed ob nobilitatem ejus. Nam & in titulo ejusdem Concilij scriptum est Drogonem ei præfedis *consensu eorundem Regum*, id est, Lotharij, Ludovici, & Karoli. Præterea conatus istos Drogonis frustra fuisse colligitur ex canone XI. Concilij Vernefis & ex epistola XLIV. Hincmari cap. xxx. Sed de toto isto negotio opus non est nos plura dicere, cum illustrissimus Archiepiscopus illud accuratè discussit in hoc opere.

Vid. supra lib. 4. cap. 19. 204.

IX. Venerunt postea legationes apostolicæ sedis in consuetudinem, non quidem commissa per longum tempus, sed secundum varias quæ emergebant occasiones. Anno DCCCLXIII. à Nicolao primo Papa missi sunt, ut scribit auctor annalium Metensium, *Hagano & Rodoldus apostolicæ sedis Legati in Galliam ad discutiendam causam Lotharij Regis & Valdradæ. Qui in Franciam venientes, pecunia corrupti, magis fovissent iniquitatem quam æquitatem, & immensis ditati opibus, Romam regressi sunt.* Agit etiam de his auctor annalium Bertinianorum, qui Legatos illos fuisse ait Raduoldum Portuensem Episcopum & Ioannem Ficoclensem; adnotat autem illos muneribus corruptos, *epistolas Domini Apostolici occultantes, nihil de his quæ sibi commendata fuerant egisse; ut autem aliquid viderentur egisse, Guntharium Coloniensem Archiepiscopum & Theutgaudum Treverensem Romam ire iussisse.* Ea de causa Rodoldus depositus est anno sequenti in Romana synodo, ut docent ejusdem Nicolai literæ.

Vid. Zoon. ad Hincmari Regium.

Vid. L. epist. 10.

Annal. Bertin. Tom. ad ann. 1043. p. 1.

X. Anno DCCCLXV. idem Nicolaus pro eadem causa misit in Galliam Arsenium Hortensem Episcopum & Consiliarium suum. *Quod perveniens, inquit auctor annalium Metensium, tanta auctoritate usus est & potestate ac si idem summus Præsul advenisset. Hic rem strenuè gessit, neque se frangi sinens*

munerum oblatione neque favore hominum. Testatur istud Adventius Episcopus Metensis ad Papam Nicolaum scribens, ac deplorans quòd huic Legato similis non fuerat Rodoldus. Hæc sunt ejus verba: *Arsenium reverentissimum ac sanctissimum Episcopum Apocrisarium atque fidelissimum Consiliarium à vestro sancto latere Legatum excepimus, & quasi angelum Dei gratanter atque inhiante amplecti fuimus, ac pro parte desiderabilis visionis vestrae illo uti decrevimus. Exiit enim nobis ex candelabro pontificatus vestri lucerna ardens & lucens, illumque in divinis cultibus atque necessariis Ecclesiæ negotiis probum cooperatorem ac ferventissimum vestrae legationis executorem esse gavisi sumus. Excussit enim manus suas ab omni munere, & ut de sacro vestri pectoris fonte potaverat, nobis omnibus æquitatis & justitiæ exempla propinavit.* In hoc epistolæ Adventij fragmento scripti executorem, tamen etiam editiones habeant *excusatorem*, primùm ut sequeremur & sensum epistolæ & admonitionem illustrissimi Cardinalis Baronij, qui *excusatorem* reposuit in margine, & quia sciebamus in vetustissimo codice monasterij Moysiæensis, in quo continentur leges Visigothorum, vulgò scribi *excusationem* pro eo quod editiones habent *executionem*. Vnde colligitur certam esse emendationem illam.

Sic in epistola Adriani I. v. qua edita est infra cap. 46. §. 7.

XI. Sed his quæ ait Adventius in laudem Arsenij, nempe illum excussisse manus suas ab omni munere, repugnare videretur auctor annalium Fuldensium, qui docet illum magnificis muneribus honoratum fuisse à Ludovico Rege Germaniæ & à fratre ejus Karolo Calvo. *Arsenius Episcopus, inquit, Nicolai Papæ urbis Romanæ Legatus ob pacem & concordiam inter Hludovicum & Karolum fratrem ejus necnon Hlotharium nepotem eorum venerandam atque constituendam missus est in Franciam. Qui apud villam regiam Franconofurt à Hludovico Rege honorificè susceptus, & muneribus magnificis honoratus, conditòque inter eos Placito de supradicta conventionè apud Agrippinam Coloniæ habituro, ad Karolum Regem in Galliam pergit. Illic quoque mirificè à Rege susceptus, regalibusque donis sublimatus, propter conditum Placitum Agrippinam, ut diximus, Coloniæ venit.* Ista, inquam, convellere videntur auctoritatem eorum quæ in commendationem Arsenij scripsit Adventius; nisi si discrimen ponatur inter munera Principum & privatorum hominum, ut illa accipere liceat tanquam è publico, ista attingere fas non sit, ne munerum acceptio præjudicet adversus veritatem & justitiam.

Annal. Fuld. ad an. 1043.

**

R.